

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **488** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 20 april 2010 (2009-2010)

Hoorzitting

over vzw ‘de Rand’

Verslag

namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
uitgebracht door de heer Joris Van Hauthem

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Mark Demesmaeker.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Tom Dehaene, Paul Delva, Eric Van Rompuy;
de dames Ann Brussel, Gwenny De Vroe;
de heer Erik Arckens, mevrouw An Michiels, de heer Joris Van Hauthem;
de dames Mia De Vits, Yamila Idrissi;
de heren Mark Demesmaeker, Willy Segers;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Luckas Van Der Taelen.

Plaatsvervangers:

de heren Ludwig Caluwé, Jan Laurys, Johan Sauwens, Koen Van den Heuvel;
mevrouw Irina De Knop, de heer Sven Gatz;
de dames Agnes Bruyninckx-Vandenhoude, Gerda Van Steenberge, Linda Vissers;
de heren Marcel Logist, Frank Vandenbroucke;
de heer Lieven Dehandschutter, mevrouw Tine Eerlingen;
de heer Peter Reekmans;
de heer Hermes Sanctorum.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

INHOUD

1. Uiteenzetting door de heer Eddy Frans, algemeen directeur van vzw ‘de Rand’	4
2. Vragen van de leden	10
Gebruikte afkortingen	15

De Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand hield op 24 maart 2010 een hoorzitting over en met het extern verzelfstandigd agentschap (EVA) vzw 'de Rand'. Deze hoorzitting kaderde in een reeks van hoorzittingen en werkbezoeken die bij het begin van de nieuwe zittingsperiode georganiseerd worden om kennis te maken met het werkveld. Als sprekers werden de heren Eddy Frans, algemeen directeur, en Luc Deconinck, voorzitter, van vzw 'de Rand' uitgenodigd.

1. Uiteenzetting door de heer Eddy Frans, algemeen directeur van vzw 'de Rand'

De heer Eddy Frans, algemeen directeur: In de eerste plaats wil ik de voorzitter en de leden van de commissie danken voor de kans die ons geboden wordt om op dit parlementaire forum een toelichting te geven bij onze werking. Ook in 2001, 2003 en 2005 waren we hier al te gast. We kunnen dus gerust spreken van een kleine traditie.

Ik vermoed dat één van de concrete aanleidingen om ons vandaag opnieuw uit te nodigen, de nieuwe beleidsnota van de Vlaamse Regering is met betrekking tot het beleid in de Vlaamse Rand. Die beleidsnota werd hier eind vorig jaar besproken samen met de bevoegde minister, Geert Bourgeois.

Uit de uitnodiging die we van u mochten ontvangen, blijkt dat u graag wat meer had vernomen over de wijze waarop vzw 'de Rand' nu kan werken en werkt. De vraag was meer bepaald om uitgebreider te focussen op het domein van de taalpromotie, dat we sinds 2006 tot het onze mogen rekenen. Vooraleer in te gaan op de huidige werking, breng ik snel nog de basiselementen van vzw 'de Rand' in herinnering.

Vzw 'de Rand' werd in 1996 opgericht op grond van een decreet van het Vlaams Parlement. De doelstelling werd zeer algemeen geformuleerd: het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse rand ondersteunen en bevorderen. Operationeel werden we in 1997. Een nieuw decreet in 2004 positioneerde vzw 'de Rand' bij de Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR) en wel als privaatrechtelijk extern verzelfstandigd agentschap (EVA). Twee overheden, de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant, ondersteunen en subsidiëren ons structureel van meet af aan. Naast die twee, is ook het lokale, sociaal-culturele werkveld rond de gemeenschapscentra vertegenwoordigd in de bestuursorganen.

Het werkgebied van vzw 'de Rand' bevat niet alleen de zes faciliteitengemeenten, maar ook de andere gemeenten die deel uitmaken van de huidige omschrijving Vlaamse Rand. Het eerste onderdeel is echter prioritair, mede omdat we daar ook fysiek aanwezig zijn. De rol in de dertien overige is anders.

Onze basisdotatie, toegekend krachtens de samenwerkingsovereenkomst met de overheden, bedraagt 3.562.000 euro in 2010. Daar bovenop wordt een projectsubsidie toegekend voor taalpromotie, en is er een structurele subsidie van 683.400 euro door de provincie. Naast nog andere specifieke projectsubsidies, zijn er ook eigen inkomsten, vooral uit de ticketverkoop en de zaalverhuur door de gemeenschapscentra.

De besparingsronde in de Vlaamse overheid van 2010 heeft wel degelijk ook invloed gehad op de werking van vzw 'de Rand'. De werkingsdotatie van vzw 'de Rand' is verkleind. Dat komt doordat er in 2008 drie indexaanpassingen zijn geweest voor het personeel, wat neerkomt op 6% stijging van de loonkosten in 2009. Anders dan bij vorige aanpassingen zijn deze slechts zeer ten dele doorgerekend in de dotaties van 2009 en 2010. Daarnaast is de dotatie ook nominaal verminderd met 67.000 euro.

De raad van bestuur heeft dan ook moeten ingrijpen. De maatregelen bestaan in de publicatie van één Randkrant minder per jaar (in juli en augustus 2010 zal geen nummer verschijnen) en in de schrapping van 1,7 vte uit het personeelsorganigram. Sinds het begin is het aantal medewerkers van de vzw gestegen tot meer dan 50 vte. Dat lijkt misschien veel,

maar men mag niet vergeten dat ook al het personeel van de gemeenschapscentra daarin is meegeteld, inclusief technici en onderhoudsmensen.

Ik herhaal nog even de algemene doelstelling van vzw ‘de Rand’, die eigenlijk een koppeling is van enerzijds de behoefte om het Nederlandstalige karakter in de regio te versterken en te ondersteunen, en anderzijds de wil om een aantal initiatieven te nemen inzake onthaal en integratie van anderstaligen. Om deze doelstellingen in een omvattende aanpak te verzoenen werkt vzw ‘de Rand’ aan gemeenschapsvorming.

Dit ondertussen algemeen bekende begrip heeft alles te maken met het versterken van het sociale weefsel en het intensiveren van ontmoetingskansen, beide nodig om een betere leefkwaliteit te bereiken in de regio. Het werken aan gemeenschapsvorming is ook een belangrijk element om ertoe te komen dat de gemeenten in de Rand meer zijn dan slaapgemeenten in de schaduw van het grotere Brussel. Onze missie gaat dus duidelijk uit van het Nederlandstalige, Vlaamse karakter, maar vult dat in op een open, verdraagzame manier, met het oog op een maximale leefkwaliteit.

De activiteiten van vzw ‘de Rand’ vandaag kunnen in vier categorieën ondergebracht worden. Dat klavertje vier bestaat uit de gemeenschapscentra, de publicaties, het documentatiecentrum en de taalpromotie. Elk van die vier is voor een deel eerstelijns- en voor een deel tweedelijnswerk. Aanvullende opdrachten zijn het medebestuur van het Museum Felix De Boeck in Drogenbos en het formuleren van standpunten ten aanzien van de overheden over het te voeren beleid in de rand rond Brussel.

De werking in de zes faciliteitengemeenten behoort duidelijk tot de eerste lijn. We weten allemaal hoe hun gemeentebesturen met de opdrachten inzake persoonsgebonden materies omgaan. Vzw ‘de Rand’ treedt daar voor heel wat elementen plaatsvervangend op: gemeenschapscentrum, jeugdwerking, sportwerking, jeugdinfrastructuur (zoals in het dossier-Rode), informatie, taalpromotie.

In de bredere regio, de dertien andere gemeenten, wordt in tweede lijn gewerkt aan taalpromotie. Er worden modellen, goede praktijken, proefprojecten opgezet, waarmee gemeenten en organisaties dan aan de slag kunnen. Verder zijn we daar aanwezig met informatie via de Randkrant en met documentatie via het centrum.

Met de discussie over de omvang van het werkingsgebied gaat vzw ‘de Rand’, waar mogelijk, pragmatisch om. Als Zemst, Liedekerke, Halle of een andere gemeente buiten de negentien een vraag stellen, weigeren wij geen hulp. Wij beperken het taalpromotiemateriaal waarover we beschikken niet tot de negentien. Voor andere domeinen, zoals de verspreiding van de Randkrant, geldt de beperking wel.

De gemeenschapscentra in de faciliteitengemeenten en in Jezus-Eik zijn een niet meer weg te denken meerwaarde voor het plaatselijke sociaal-culturele leven. Door hun werking plaatsen zij de gemeenten op het culturele vlak onbetwistbaar op de kaart van Vlaams-Brabant. Ze bieden niet alleen een eigen cultureel programma, inclusief schoolprogrammering, aan, maar ondersteunen zeer sterk de plaatselijke culturele dynamiek van het lokale Nederlandstalige verenigingsleven.

Actieve professionele en logistieke ondersteuning worden in elke gemeente geboden aan de cultuurraad, de jeugdraad en het sportoverlegorgaan. Die laatste zijn in de faciliteitengemeenten geen officiële organen die zijn opgericht om advies te geven aan het gemeentebestuur, maar spontane samenwerkingplatforms van verenigingen. De jeugdraad wordt professioneel bijgestaan om het jeugdbeleidsplan te maken en op te volgen en hetzelfde geldt voor het sportbeleidsplan en de sportraad. Een lokale programmeringcommissie, samengesteld uit het lokale, culturele veld stuurt de werking van de gemeenschapscentra aan.

De functies die vzw ‘de Rand’ in deze gemeenten opneemt, zijn eigenlijk functies en opdrachten die in een normale Vlaamse gemeente van het gemeentebestuur kunnen worden verwacht. Zij doen dat niet en wij komen in de plaats. Er is trouwens het laatste jaar een tendens merkbaar om nog meer in de plaats te laten treden van de falende gemeentebesturen. Dat geldt zowel voor de Vlaamse overheid als voor de provinciale. Ook voor toeristische regiowerking of erfgoedwerking in Pajottenland-Zennevallei wordt, doordat de gemeentebesturen van de facilitaire gemeenten afhaken, een beroep gedaan op vzw ‘de Rand’.

De belangrijkste uitdaging voor de toekomst van de centra bestaat erin om voldoende projecten te ontwikkelen die ook de anderstalige bevolking aanspreken. Het duurzaam bereiken van Franstalige Belgen en buitenlanders is niet steeds gemakkelijk. Een andere uitdaging is de motivatie van de lokale vrijwilligers. De mensen die geëngageerd zijn in de zes worden immers zeer bevraagd: voor de lokale vereniging, voor de overlegraad, voor de redactie van de gemeenschapskrant, voor de beleidsplanning (in de plaats van de gemeente).

Dit creëert een spanningsveld tussen die vrijwilligers en de schaarse beroepskrachten van vzw ‘de Rand’, van wie ook veel verwacht wordt. In elk van de zes heeft vzw ‘de Rand’ immers voor al die domeinen slechts twee mensen die inhoudelijk mee kunnen werken: de centrumverantwoordelijke en een lokale stafmedewerker. Zij kunnen dus onmogelijk de vrijwilligers, als die het laten afweten, vervangen.

Verder zorgen de gemeenschapscentra voor een zeer laagdrempelig aanbod van taallessen Nederlands. Vzw ‘de Rand’ heeft daartoe samenwerkingsverbanden opgezet met verschillende centra voor volwassenenonderwijs, die de lessen komen organiseren. De vzw zorgt verder voor een kader, voor de oprichting van conversatiegroepen of voor Café Combinées.

In elk van de zes facilitaire gemeenten wordt, bus aan bus, een gemeenschapskrant verspreid. Deze publicaties bevatten, naast nieuws uit de gemeente, ook nieuws uit het centrum, het verenigingsleven, de provincie en de Vlaamse overheid. Deze tijdschriften vullen sinds 2000 de lacune op van een soms beperkt en selectief informatiebeleid van de gemeenten zelf. In deze gemeenschapskranten wordt in principe louter Nederlandstalig gecommuniceerd.

Om de vijf jaar wordt een lezersonderzoek uitgevoerd samen met de Vlaamse administratie. Uit het laatste, in 2008 uitgevoerd door TNS-Media, blijkt dat onder meer de gemeenschapskranten zeer sterk door de lokale bevolking – zeker de Nederlandstalige maar ook de anderstalige – worden geapprecieerd.

De Randkrant, die bus aan bus in de negentien gemeenten wordt verspreid, is een andersoortig tijdschrift. Daarin is wel van meet af aan de traditie opgebouwd om van een aantal artikels korte, anderstalige samenvattingen te publiceren. Ook voor deze publicatie was de respons in het lezersonderzoek zeer positief. De genoemde publicaties spreken sterk aan omdat een grote behoefte bestaat aan lokale en regionale informatie, waar ook Ring-tv op inspeelt.

Het documentatiecentrum bestaat sinds 2008 en is vooral bekend door zijn website www.docu.vlaamserand.be, uitvoerig gestoffeerd met duizenden belangrijke documenten over de Rand en het beleid daarvoor. De gemeenten waarop men kan zoeken, zijn ook hier de negentien. Het betreft onder meer adviezen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht en de Raad van State, die niet altijd gemakkelijk te vinden zijn. Aan de hand van dit materiaal probeert vzw ‘de Rand’ ook zo goed mogelijk de Conferentie van Vlaamse Mandatarissen te ondersteunen. In dat orgaan hebben alle gekozen gemeente- en OCMW-

raadsleden van de zes faciliteitengemeenten zitting. Het vergadert twee tot drie keer per jaar.

Vzw 'de Rand' is met taalpromotie bezig sinds 2006, als vervolg op de aanvullende regeerverklaring van mei 2005 met betrekking tot de Vlaamse Rand. Vanaf dat jaar krijgt de vzw daarvoor een budget. Daarmee werden de voorbije jaren een aantal acties en domeinen verkend. Ondertussen is het voor 2010 teruggebracht van 500.000 euro tot 490.000 euro.

Anders dan in 2006, zijn ondertussen meerdere spelers met taalpromotie bezig. Steeds meer overheden (zoals gemeentelijke integratiediensten) en organisaties (zoals het Huis van het Nederlands Vlaams-Brabant of de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)) hebben immers een aanbod, dat zij alle willen promoten. Om zo weinig mogelijk energie te verspillen is dus toezicht nodig. Die taak neemt de administratie van de provincie Vlaams-Brabant op zich. Om de zes tot acht weken vindt intern randoverleg plaats met het oog op informatie en afstemming.

Het Huis van het Nederlands Vlaams-Brabant profileert zich sinds begin 2010 nadrukkelijker inzake taalpromotie. Het Huis en vzw 'de Rand' maakten een afsprakennota over een taakverdeling tussen beide organisaties, die door de beide raden van bestuur werd goedgekeurd. Terwijl het Huis als basisopdracht de formele coördinatie van NT2-onderwijs heeft, zorgt vzw 'de Rand' eerder voor het informele kader. Naast de harde argumenten voor het leren van een taal (zoals het onderwijs van de kinderen en het vinden van werk), is immers ook van belang dat mensen dat graag doen. Mensen moeten ook een affectieve band opbouwen met het Nederlands. Die opdracht van vzw 'de Rand' past in haar sociaal-culturele werking.

Het taalpromotiebeleid van vzw 'de Rand' is gericht op de volgende strategische doelstellingen. Om te beginnen willen wij zoveel mogelijk anderstaligen sensibiliseren om Nederlands te leren. Verder promoten en ondersteunen wij het dagelijkse gebruik van het Nederlands, ook in de vrijetijdsbeleving. Ten derde voeden wij het bewustzijn bij Nederlandstaligen, zoals handelaars, zodat zij een positieve, aanmoedigende rol kunnen spelen in onthaal- en integratieprocessen, door niet meteen op een andere taal over te schakelen, maar geduld te oefenen en hun eigen taal te verzorgen. Verder willen wij methodes en instrumenten aanreiken voor een goede, lokale taalpromotie. Tot slot streven wij ernaar het imago te verbeteren.

In de lente van 2009 vroeg de minister – en de commissie – naar het effect van de inspanningen. Vanuit het beleid worden immers – terecht – resultaten verwacht. De vraag naar het effect van de taalpromotie op de ontnederlandsing is echter niet eenvoudig te beantwoorden. Het zou bijvoorbeeld heel dom zijn om de verkiezingsuitslagen als toetssteen te gebruiken.

Tot nu toe bestaat er geen onderbouwde oefening voor de Vlaamse Rand. Men zou net als in Brussel een soort taalbarometer kunnen samenstellen, maar dat is zeer duur. Verder zal het instrument wellicht weinig toevoegen aan wat al bekend is uit de omgevingsanalyse door de studiedienst van de Vlaamse Regering. Tot slot zal het moeilijk zijn om binnen de resultaten precies aan te geven wat het aandeel van de taalpromotie is. Er zijn immers zoveel factoren die de situatie van de taal beïnvloeden.

Daarom werd de gevraagde evaluatie anders aangepakt. Vzw 'de Rand' onderzocht voor alle doelstellingen en bij elke actie hoe men door aanpassing de output kan maximaliseren. De kritische succesfactoren bleken gelijklopend te zijn. De eerste is de professionalisering. In het begin werd bij de conceptualisering van acties immers sterk met vrijwilligers gewerkt. Voor onder meer de taalstages, de theaterproducties en de taalspeler werd, met

het oog op een maximaal effect, professionele knowhow ingehuurd, ook al wil ik de kwaliteiten van de vrijwilliger niet ontkennen.

Ik stuur met drie stafmedewerkers vanuit Wemmel de taalpromotie aan in een erg brede regio. Maar een basiseffect vereist een zeer goede, persoonsgebonden lokale verankering. Het welslagen van projecten wordt heel positief beïnvloed door de verbinding met lokale gezichten. De boodschap centraal verspreiden via een folder volstaat niet.

Het is verder heel belangrijk dat ook de lokale niveaus betrokken zijn. Daarbij gaat het niet alleen om de colleges van burgemeester en schepenen maar ook om de sectorale partners. Zo komt er in het najaar een project in Merchtem samen met UNIZO, gericht op lokale handelaars en cursisten.

Evident is ook dat de NT2-sector zelf zeer nauw moet betrokken worden bij de projecten. Van levensbelang tot slot, voor een jonge sector, zijn de momenten waarop expertise en ervaring kunnen uitgewisseld worden.

Ik geef een korte beschrijving van de taalpromotieprojecten in 2010. Eerste grote doel is zoveel mogelijk anderstaligen in de Vlaamse Rand ertoe aanzetten om Nederlandskundig te worden door het promoten van het aanbod taallessen Nederlands. Dat doen wij al jaren aan de hand van een promotiecampagne, samen met de provincie. Wij voegen in feite een dimensie toe aan het bestaande werk van de provincie op dat vlak, zoals een gratis telefoonnummer en een bus-aan-busverspreiding doorheen de hele regio.

Daarnaast willen wij, zoals gezegd, anderstaligen ertoe aanzetten om zoveel mogelijk het Nederlands te gebruiken en te oefenen, door het creëren van een omkaderend en stimulerend aanbod en een oefenomgeving voor taalcursisten. Dit neemt de vorm aan van de coproductie van op de maat van anderstalige cursisten gemaakte theater- en muziekproducties. Het is heel belangrijk af en toe een succeservaring te beleven buiten de schoolse omgeving.

Ook aan de leerlingen van de hoogste jaren van de Franstalige basisscholen uit de zes faciliteitengemeenten wordt sinds enkele jaren een aangepast theateraanbod voorgesteld in het gemeenschapscentrum. De gemeenten zelf gaan niet altijd mee in de promotie, maar waar het wel lukt, zijn zowel directie, leerkrachten als leerlingen zeer enthousiast.

In het kader van de taalsensibiliseringscampagne 'Oefen hier je Nederlands', in samenwerking met handelaars, wordt samen met het Centrum voor Informatieve Spellen een spel ontwikkeld voor cursisten, dat gericht is op het aanscherpen van de assertiviteit en de spreekdurf van cursisten Nederlands. Het zal gespeeld worden in de CVO's en neemt twee lessen in beslag.

Een enorm succes sinds jaren zijn de pictogrammenboekjes, met basiswoordenschat. Zij vormen geen hulpmiddel om Nederlands te leren, maar worden wel meegenomen en gebruikt. Ze worden onder meer verspreid via de NT2-sector.

Sinds enkele jaren bestaat de website www.taalblad.be, waar mensen zich – gratis – op eigen ritme verder kunnen vervolmaken in het Nederlands. Ook dat is een groot succes, er zijn al 4000 abonnees op de e-zine. Het bevat nieuwsgelerelateerde berichtjes, zowel faits divers als hard nieuws, waarbij moeilijke woorden een Engelse en Franse vertaling krijgen, met verwijzing naar een grammaticagids en oefeningen. Inmiddels is daar ook het audiotieve taalblad Radio aan toegevoegd.

Wat betreft de taalstimulerende begeleiding in de vrijetijdssfeer, waar Nederlandstaligen en anderstaligen elkaar ontmoeten, komt het erop aan dat de verantwoordelijken voor een speelplein of een sportclub zo goed mogelijk gewapend zijn om met de meertalige context

om te gaan op een manier die voor het Nederlands sensibiliseert. Doel is het Nederlands niet te verliezen in die club maar evenmin anderstaligen af te stoten. Dat is niet eenvoudig, want noch sporttrainers, noch speelpleinmonitoren zijn daarvoor opgeleid.

De eerste methodiek die we daarvoor ontworpen hebben, en die elk jaar zoveel mogelijk wordt verspreid, is 'Taalspeler'. Elk speelplein kan een beroep doen op de Vlaamse dienst Speelpleinwerk. Er wordt vorming georganiseerd voor de monitoren en er worden medewerkers ter plaatse gestuurd.

Een nieuw project is geïnspireerd door 'Bijt in Brussel', dat door het Brusselse Huis van het Nederlands is opgezet. Het zorgt voor contact tussen anderstaligen die Nederlands leren en de sociaal-culturele sector. Er wordt een proefproject gestart in Meise, Wemmel en Asse onder de naam 'Bijt in je Vrije Tijd'. Doel is dat tussen de cursisten Nederlands in die drie gemeenten en de sociaal-culturele verenigingen een partnerschap wordt opgebouwd, waarbij een vereniging peter wordt van een NT2-klas.

Een derde element zijn de sportclubs, de laatste jaren is er ook voor hen materiaal ontwikkeld. Er is onder meer een dvd gemaakt voor trainers.

Café Combinne is een ander project om het contact tussen Nederlands- en anderstaligen te stimuleren. De hoofdorganisator van Café Combinne is Arch'educ. Vzw 'de Rand' zorgt ervoor dat het project ook in de faciliteitengemeenten mogelijk is, zeker als er geen praatgroepen zijn.

In de Druivenstreek wonen nogal wat buitenlandse gezinnen. Jonge moeders zitten thuis en hebben weinig sociale contacten. Daarom is de vzw gestart met het Babycafé. Het is een wekelijkse ontmoeting van anderstalige en Nederlandstalige moeders (en vaders) in een informele en taalsensibiliserende sfeer onder de leiding van een Nederlandstalige taalcoach.

Voorts biedt de vzw ook aantrekkelijke taallessen en taalbadformules voor kinderen aan, de zogenaamde taalstages en taalateliers. Taalstages vinden plaats in de schoolvakanties en zijn bedoeld voor kinderen tussen 4 en 12 jaar. Taalateliers gaan wekelijks door, op woens- of zaterdag. Kinderen krijgen op een speelse manier taalles. De formule is op punt gesteld samen met de vzw Panta Rhei. Andere gemeenten betonen er nu interesse voor.

Het laatste onderdeel van de taalpromoties zijn de imagoversterkende initiatieven voor internationalen. Het gaat dan onder meer over 'speakers' corner' en een concertevenement. De vzw tracht daar 'expats' op uit te nodigen, vooral uit het middenveld.

Een van de decretale doelstellingen van vzw 'de Rand' is ook het behartigen van de Vlaamse belangen in de regio. De vzw is in tegenstelling tot bijvoorbeeld het Halle-Vilvoorde Komitee, geen drukkingsgroep, maar wel een overheidsorganisatie. Desondanks maakt de vzw standpunten bekend onder meer via het maken van insteeknota's en het formuleren van standpunten voor de bevoegde minister en/of de gedeputeerde. De vzw stapt met standpunten die gevoelig liggen, niet meteen naar de pers, maar maakt ze over aan de minister en de gedeputeerde.

Er is een samenwerkingsovereenkomst tussen vzw 'de Rand' en de beide subsidiërende overheden. Maar ook op andere platformen treedt de vzw op, onder meer op het coördinatieplatform Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel, de opvolger van de taskforce. Er is ook het Randoverleg, een initiatief van de provincie om het taalpromotiebeleid te coördineren. De gedeputeerde heeft ook het initiatief genomen om een platform van de gemeenten in de Rand samen te roepen. Het is de bedoeling de schepenen, bevoegd voor de Vlaamse aangelegenheden, geregeld samen te brengen om van gedachten te wisselen en

nieuwe ideeën te formuleren. Voorts zijn er de Conferentie van Vlaamse mandatarissen en Vlabra'ccent, het netwerk van de Vlaamse-Brabantse culturele en gemeenschapscentra.

Tot slot willen we dan ook graag inzoomen op een aantal aanbevelingen en aandachtspunten voor het beleid. De kwestie Brussel-Halle-Vilvoorde (BHV) zou best zo snel als mogelijk beslecht worden met het oog op een periode van institutionele rust waarbinnen beter aan taalpromotie kan worden gewerkt. Acties voor taalpromotie gedijen in een sfeer van goede wil, en worden bemoeilijkt door politieke polarisering.

De beleidsnota heeft het over strategische investeringen in de zes faciliteitengemeenten. Die zijn een belangrijke hefboom om de zes meer bij Vlaanderen te betrekken. Het gaat onder andere over de Felix-site in Drogenbos en de Campus Bierenberg in Sint-Genesius-Rode. De vzw is die projecten zeer genegen.

Het plaatsvervangende optreden in de zes gemeenten kent een grens, op een bepaald moment moeten de gemeenten gestraft worden voor hun falend beleid. Die discussie kan niet langer uitgesteld worden.

Het beleidsvoornemen om op gemeentelijk vlak te werken met legislatuurplannen in plaats van de sectorale jeugd-, sport- en cultuurbeleidsplannen moet getoetst worden aan de specifieke situatie in de zes faciliteitengemeenten. De huidige manier van werken via plannen vanuit het werkveld zoals verenigingsplannen en sportplannen moet mogelijk blijven en dit zonder bijkomende planlast. De huidige administratieve vereisten zijn zeker voor vrijwilligersverenigingen al bijzonder groot.

De volgende aanbeveling komt uit de algemene insteeknota van de vzw, maar staat niet in de beleidsnota. De vzw pleit voor een uitbreiding van de ondertiteling via Teletekst van Ring-tv. Nu wordt enkel de compilatie van het weeknieuws in het weekend ondertiteld. Bij tvbrussel worden alle programma's ondertiteld wat heel wat anderstalige kijkers oplevert. Als meer anderstaligen naar Ring-tv kijken worden ze op een andere manier geïnformeerd over wat er in de regio gebeurt. Anderstaligen komen dan ook auditief in contact met het Nederlands terwijl ze de ondertiteling in hun eigen taal lezen. Zo geraken ze sneller vertrouwd met het Nederlands.

Een algemeen pleidooi voor talenkennis en meertaligheid is niet tegenstrijdig met het ijveren voor het behoud van het Nederlandstalige karakter van de Rand. Dat sluit ook aan bij de Europese zorg. Tenminste als het gepaard gaat met een pleidooi voor federale loyaliteit waardoor iedereen in de Rand wel het Nederlands gebruikt.

Om de goede werking van de vzw te garanderen, is het nodig vanaf 2012 de dotatie aan te passen. In 2010 en 2011 moet de vzw besparen. Ze beschikt wel over een overgedragen resultaat zodat ze de periode tot eind 2011 kan overbruggen, maar dan is een aanpassing echt wel nodig. Een overblijfsel van de overheveling van vzw 'de Rand' van Cultuur naar Algemeen Regeringsbeleid is dat de gebouwen nog steeds beheerd worden door het Fonds voor Culturele Infrastructuur, onder de bevoegdheid van minister Schauvliege. De afstand tussen de werking van de vzw en de cultuuradministratie is groot. Het is moeilijk om geld los te weken, zeker omdat ook het fonds moet besparen en er de vorige regeerperiode heel wat verbintenissen gemaakt zijn voor culturele infrastructuur.

2. Vragen van de leden

De heer Joris Van Hauthem: Er is discussie over het werkingsveld: beperking tot de negentien gemeenten of verdergaan. Hoe kijkt de vzw daar zelf tegenaan? Klopt het dat de vzw haar aanbod actief promoot in de negentien gemeenten en enkel ingaat op vragen van de andere?

Effecten meten is niet gemakkelijk, het verkiezingsresultaat mag niet de enige barometer zijn. Dat neemt niet weg dat de vzw cijfers kan voorleggen, bijvoorbeeld van het aantal mensen dat deelnam aan initiatieven voor taalpromotie. Werkt de vzw aanbod- of vraag-gestuurd? Gaat ze bij de gemeentebesturen en de verenigingen haar aanbod promoten of wacht ze tot die bij haar langskomen?

De vraag in hoeverre de overheid in de plaats moet treden van de gemeentebesturen is terecht. Via het Gemeentefonds moet het mogelijk zijn de gemeenten te bestraffen als ze bepaalde maatregelen weigeren te nemen.

Hoe scoort de huidige beleidnota vergeleken met de beleidnota vijf jaar geleden?

De heer Eddy Frans: De vzw hanteert geen verschil tussen de gemeenten van de Vlaamse Rand en de andere gemeenten. Heel veel initiatieven worden immers in het platform van de gemeenten in de Vlaamse Rand besproken en verspreid. De provincie heeft ook elke gemeente in Halle-Vilvoorde en zelfs daarbuiten daarvoor uitgenodigd.

Voor taalpromotieprojecten werkt de vzw zowel aanbod- als vraaggestuurd. Sommige projecten, bijvoorbeeld Taalspeler, worden uitdrukkelijk aangeboden aan de gemeenten. De sportprojecten zijn aangeboden aan alle sportclubs. Ook in de provinciale sportregio-werking, waarbij de gemeentelijke sportfunctionarissen geregeld samenkomen, worden de projecten gepromoot.

De vzw vindt het belangrijk haar aanbod bekend te maken, daarom is ze haar netwerk aan het uitbreiden. Een positieve ontwikkeling is dat er meer gemeentelijke integratiediensten bijgekomen zijn. Die diensten hebben een spilfunctie om interculturaliteit, samenleven en -werken te vergemakkelijken. Ze zijn sterk geïnteresseerd in het aanbod van de vzw.

De heer Luc Deconinck, voorzitter: De problemen gaan verder dan de grenzen van de negentien gemeenten, en strekken zich zelfs over heel Vlaanderen uit. Het huidige werkingsgebied zorgt voor de focus die nodig is voor de beperkte staf en de beperkte middelen. De middelen moeten gefocust worden op gemeenten waar de behoeften het grootst zijn. Dat zijn de zes faciliteitengemeenten waar er geen gemeentebesturen zijn die het Randbeleid steunen. Als het werkingsgebied van vzw 'de Rand' uitgebreid wordt, creëert dat een bepaald beeld bij de Franstaligen. Ik weet niet of dat zo'n positieve zaak is.

De vzw heeft ook een belangrijke hefboomwerking. Die houdt in dat de projecten zoals voor taalpromotie, overgenomen worden door andere actoren, vooral gemeenten. Een multiplicatorfunctie dus. Gemeenten spelen soms nog te weinig in op ons aanbod. Misschien moet er gedacht worden aan een financiële stimulus als gemeenten investeren in dat beleid. Het is immers onmogelijk dat alle projecten door het personeel van de vzw worden uitgevoerd.

De beleidsnota zet vooral het beleid van de voorbije jaren voort. Vzw 'de Rand' is bekommerd over een paar belangrijke accenten in het Vlaams Strategische Gebied rond Brussel (VSGB) met bijkomende woongelegenheden in kernen die de facto het meest verfranst zijn en het ontbreken van aandacht voor groene ruimte. De beleidsnota geeft terecht heel wat aandacht aan het behouden van de groene ruimtes. Een tweede maatregel waar de vzw voorstander van is, zijn de strategische projecten in de zes faciliteitengemeenten. Andere gemeenten staan te springen om dergelijke projecten binnen te halen, de faciliteitengemeenten mijden al wat Vlaams is. Daarom is het belangrijk dat er iemand voor die gemeenten lobbyt.

Daarnaast zijn ook initiatieven die Vlaamse werkgelegenheid creëren belangrijk. Vlabinvest is één zaak, maar het komt er ook op aan de streek aantrekkelijk te maken voor Vla-

mingen. Mensen wonen graag niet te ver van het werk, en Vlaamse werkgelegenheid zorgt dus voor vraag naar woongelegenheden.

Mevrouw Gwenny De Vroe: Veel gemeenten net buiten de Vlaamse Rand ondervinden meer en meer gelijkaardige problemen en zij kennen het aanbod van de vzw vaak niet. Het is dus goed dat het aanbod uitgebreid wordt. In een voorstel van resolutie stellen Open Vld, Groen! en LDD voor om het werkingsgebied van de vzw te verruimen. Uit studies blijkt dat de problemen groter zijn in Vlaams-Brabant dan in de rest van Vlaanderen. Daarin verschillen we van mening.

In verband met taalpromotie stelde ik een vraag om uitleg over de ‘meegaandheid’ van faciliteitengemeenten. Het is jammer als de doelgroep niet bereikt zou worden daardoor. De minister vond de problemen van de taalpromotieprojecten ook jammer, maar een en ander hangt inderdaad samen met de institutionele stabiliteit.

Hoe gaat de vzw om met de wachtlijsten voor cursussen NT2? Het zou nuttig zijn de effectiviteit van de taalpromotie te meten. Misschien is het goed een uitgebreide commissiediscussie te wijden aan de wijze waarop dit aangepakt kan worden.

De discussie over het in de plaats treden van de gemeenten moet worden gevoerd. Vele kleine gemeenten net buiten de Rand vinden het dan wel goed dat Vlaanderen daar optreedt, maar kunnen zich zelf niet dezelfde maatregelen veroorloven.

De heer Luc Deconinck: Het is efficiënter en gemakkelijker om in gebieden waar de situatie minder uitgesproken is, promotie te voeren. Ik onderschat de behoeften niet, maar ik vind het nodig de focus te behouden en het Randgebied niet te ruim te definiëren. De meeste faciliteitengemeenten hebben voldoende geld, dus een systeem waarbij ze financieel bestraft worden als ze de verplichte zaken niet doen, is zeker haalbaar. De Vlaamse Gemeenschap betaalt nu immers twee keer, een keer via vzw ‘de Rand’ die het werk uitvoert en een keer via de gemeentedotatie.

De heer Eddy Frans: Ik was blij dat het incident in Sint-Genesius-Rode onmiddellijk politiek opgepikt werd. De taalstage van begin juli is ondertussen al voor drie vierden gevuld, ondanks de boycot van de gemeente.

De wachtlijsten NT2 zijn eerder het domein van de huizen van het Nederlands. Het registratiesysteem voor de wachtlijsten staat blijkbaar nog niet op punt. Vzw ‘de Rand’ heeft er eigenlijk geen gegevens over. Als er wachtlijsten zijn, moeten die met alle middelen weggewerkt worden. Zonder aanbod heeft het geen zin het leren van het Nederlands te promoten. Centra voor volwassenenonderwijs en basiseducatie werken met modules. Het zou dus kunnen dat er niet dadelijk een module start, een cursist moet dan mogelijk een tijdje wachten.

Effectiviteitsmeting is belangrijk, daarover moet verder worden nagedacht, dat klopt.

Mevrouw Gwenny De Vroe: Misschien kan de vzw de eventuele problemen voor NT2 in het Randoverleg ter sprake brengen. Vooral bij basiseducatie zou er wel degelijk een probleem zijn.

Mevrouw Mia De Vits: Ook ik vind dat de focus en dus het werkingsgebied moet behouden blijven. Dat sluit niet uit dat het aanbod ook geldt voor andere gemeenten.

Een werkgroep buigt zich momenteel over een verfijndere metingmethode. Ik betwijfel of er juridische middelen bestaan om de gemeenten financieel te bestraffen als ze niet optreden.

De andere aanbevelingen zijn interessant. Wat zijn de kosten voor de uitbreiding van de ondertiteling op Ring-tv? Een gelijkaardig voorstel zou circuleren voor de krant, maar misschien is het goed het aanbod in verschillende talen bekend te maken.

De nieuwkomers in de Rand zijn vooral Europese burgers of burgers van Marokkaanse en Turkse afkomst. Bereikt de vzw die gemakkelijker? Heeft de vzw daar andere middelen voor nodig?

De heer Eddy Frans: Inderdaad werkt er onder impuls van de provincie een werkgroep van onder meer professoren aan een betere effectiviteitsmeting.

Activiteiten, gericht tot anderstaligen, worden in meerdere talen bekendgemaakt. Voor de eerste keer zal in de faciliteitengemeente Kraainem een kinderhoogdag worden georganiseerd. Dat initiatief wordt in vier talen verspreid. Doel is alle anderstalige kinderen uit de omgeving, ook de kinderen die naar de Europese scholen gaan, uit te nodigen. Het is niet gemakkelijk Europese burgers te benaderen. Ook zij zitten in hun eigen circuits, in eigen culturele omgevingen. Eens je ze bereikt, is de goede wil om mee te werken groter dan bij Franstalige Belgen. Die hebben op de een of andere manier een ander beeld van onze werking.

We hebben daar vooral menselijke energie voor nodig. Om die mensen te bereiken, is het nodig hun netwerken op te zoeken en vertrouwen op te bouwen. Om die contacten te onderhouden, is mankracht nodig.

De heer Luc Deconinck: De migratiebeweging van Brussel naar de Rand bestaat grotendeels uit expats, maar er is ook een beweging van migranten. Die gaan dan wel naar andere wijken dan de expats. In die doelgroep is de vzw bijna niet actief, omdat deelname aan haar activiteiten vrijwillig is. Er zijn natuurlijk heel wat andere actoren zoals VDAB, OCMW's en het onderwijs.

De vzw neemt de taken op die het Brusselse onderwijs verzuimde. Het gaat vaak om migranten van de tweede generatie. Zij zouden in principe op school Nederlands moeten leren. Cruciaal is dus ervoor te zorgen dat het Brusselse onderwijs, ook het Franstalige, zijn leerlingen minstens een basiskennis Nederlands bijbrengt. Een hele generatie zal nu niet tweetalig zijn. Dat is jammer, want het zijn zij die over een twintigtal jaar naar de Rand zullen emigreren.

De heer Willy Segers: De afbakening van de Rand is ruim bekend, eraan morrelen zal zorgen voor andere problemen. Misschien kan de provincie, in haar rol van coördinator, ook voor de andere gemeenten een aanbod uitwerken.

De faciliteitengemeenten hebben de kritische grens van het ontdrukgedrag al langer overschreden. De vraag is wat er op juridisch vlak aan gedaan kan worden. Momenteel zijn er waarschijnlijk weinig juridische mogelijkheden. De huidige evoluties laten ons echter weinig keuze.

De strategische projecten zijn strategisch wegens de locatie (de zuidkant), maar mikken ook op effecten op middellange termijn. Het is de bedoeling om daar na de besparingsperiode zeker mee voort te gaan. De resultaten van een effectiviteitsmeting kunnen ook gemeenten overtuigen.

In Antwerpen zal er een proefproject starten met inburgeringcoaches naar Nederlands model. Misschien is het goed na te gaan of dergelijk project ook in de Rand mogelijk is. Het vrijwilligerswerk en de lokale integratiediensten kunnen ook een rol spelen bij de taalpromotie.

De heer Luc Deconinck: Niet alleen handelaars maar ook overheden schakelen al te gemakkelijk over op een andere taal. Als anderstaligen voor elke overheidsdienst Nederlands moeten kennen, worden ze ook gemotiveerd om die taal te leren.

De voorzitter,

Mark DEMESMAEKER

De verslaggever,

Joris VAN HAUTHEM

Gebruikte afkortingen

CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
DAR	Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
EVA	extern verzelfstandigd agentschap
NT2	Nederlands als tweede taal
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
Vlabinvest	Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant
VSGB	Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel
vte	voltijdsequivalent